

Advies voor richtlijnen voor de
inhoud van het MER mestcompostering
Gebr. Theeuwen B.V. te Blitterswijck

27 november 1991

383-27

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport
mestcompostering Gebr. Theeuwen B.V. te Blitterswijk /
[Commissie voor de Milieu-effectrapportage]. - Utrecht :
Commissie voor de Milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-303-5
Trefw.: milieu-effectrapportering ; Meerlo-Wanssum /
mestcompostering : Meerlo-Wanssum.



Aan het College van Gedeputeerde
Staten van Limburg
Postbus 5700
6202 MA MAASTRICHT

uw kenmerk
Bu 53815

uw brief
17 september 1991

ons kenmerk
U1526-91/Ro/mp/383-26

onderwerp
Advies voor richtlijnen MER
mestcompostering Gebr. Theeuwen B.V.
te Blitterswijk

Utrecht,
27 november 1991

Geacht College,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage in de gelegenheid advies uit te brengen over de op te stellen richtlijnen voor het milieu-effectrapport (MER) Mestcompostering Gebr. Theeuwen B.V. te Blitterswijk.

Hierbij bied ik u overeenkomstig artikel 41n, lid 1 van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne het advies van de Commissie aan. Voor de inhoud van het advies verwijs ik naar de samenvatting, waarin de belangrijkste aandachtspunten van het advies zijn samengebracht.

Daarnaast vraag ik uw aandacht voor het volgende.

Een belangrijk onderdeel van deze milieu-effectrapportage (m.e.r.) is de voorgenomen terugdringing van ammoniak- en geuremissies. In de startnotitie wordt er ten onrechte van uitgegaan dat bij gaswassing van ammoniak ook de geurstoffen worden verwijderd. Dit blijkt uit diverse studies, waaronder de contra-expertise die door TNO is uitgevoerd in de m.e.r.-procedure ten behoeve van de afvalstoffenwetvergunning voor de Coöperatieve Nederlandse Champignonkwekersvereniging.

De Commissie acht dit een belangrijk aandachtspunt bij de opstelling van het MER.

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan de totstandkoming van de richtlijnen. Zij zal graag vernemen op welke manier u van haar aanbevelingen gebruik heeft gemaakt.

Ir. K.H. Veldhuis,
voorzitter werkgroep m.e.r. Mest-
compostering Gebr. Theeuwen B.V.

Advies voor richtlijnen
voor de inhoud van het
milieu-effectrapport
mestcompostering Gebr. Theeuwen
B.V. te Blitterswijck

Advies op grond van artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport mestcompostering Gebr. Theeuwen B.V. te Blitterswijck,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Limburg door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Gebr. Theeuwen B.V. Blitterswijck

de secretaris



mr. E.M. van Rosmalen

de voorzitter



ir. K.H. Veldhuis

Utrecht, 27 november 1991

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
SAMENVATTING	1
1. INLEIDING	3
2. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	3
3. TE NEMEN EN GENOMEN BESLUITEN	5
4. VOORGENOMEN ACTIVITEITEN EN ALTERNATIEVEN	6
4.1 Algemeen	6
4.2 Voorgenomen activiteiten	6
4.2.1 Te verwerken stoffen, transport en opslag	7
4.2.2 De produktieprocessen	8
4.2.3 Luchtbehandeling	9
4.2.4 Waterhuishouding	9
4.2.5 Eindprodukten en afvalstoffen, afzet en afvoer	9
4.2.6 Locatie-aspecten/planologie	10
4.2.7 Bedrijfsvoering	10
4.2.8 Bedrijfsstoringen en calamiteiten	11
4.2.9 Bodemsanering	11
4.3 Alternatieven en varianten	12
4.3.1 Algemeen	12
4.3.2 Referentiesituatie	12
4.3.3 Het meest milieuvriendelijke alternatief	13
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING	14
5.1 Algemeen	14
5.2 Abiotische aspecten	15
5.3 Biotische aspecten	15
5.4 Landschap, bodemgebruik	15
5.5 Te verwachten ontwikkelingen	16
6. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	16
6.1 Algemeen	16
6.2 Prioriteiten en mate van detail	17
6.3 Luchtverontreiniging	17
6.4 Geluid en trillingen	18
6.5 Bodem en grondwater	18
6.6 Oppervlaktewater en waterbodern	18
6.7 Flora, vegetatie, cultuurgewassen, ecosystemen	18
6.8 Woon-, en leefmilieu en externe veiligheid	18
6.9 Landschap	19
6.10 Overige milieu-effecten	19
7. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	19

8.	LEEMTEN IN KENNIS, EVALUATIE ACHTERAF	20
9.	SAMENVATTING VAN HET MER	21
10.	VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	21

BIJLAGEN

1. Brief van het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Limburg d.d. 17 september 1991, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld advies uit te brengen.
2. Tekst van de openbare bekendmaking van de start van de m.e.r-procedure, Staatscourant 23 september 1991.
3. Projectgegevens.
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen.

SAMENVATTING

De Gebr. Theeuwen B.V. heeft het voornemen het huidige productieproces voor de bereiding van champignoncompost aan te passen. Ten behoeve van de besluitvorming (verlening van een afvalstoffenwetvergunning voor de *gehele* inrichting) wordt de procedure van milieu-effectrapportage (m.e.r.) gevolgd.

Het doel van dit advies van de Commissie is de milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit te belichten en aanwijzingen te geven voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER).

De belangrijkste punten van het advies worden hieronder samengevat.

Probleemstelling en doel (hoofdstuk 2)

Het MER dient inzicht te geven in de doelstelling van het bedrijf en de wijze waarop het initiatief past in het nationale en provinciale mestbeleid. De Commissie beveelt aan de resultaten van nog lopende onderzoeken naar het terugdringen van emissies, zoveel mogelijk in het MER te betrekken.

Te nemen en genomen besluiten (hoofdstuk 3)

Aangegeven moet worden hoe de besluitvorming over de voorgenomen activiteit zal verlopen en welke reeds genomen besluiten c.q. openbaar gemaakte beleidsvoornemens randvoorwaarden kunnen stellen aan de besluitvorming. Hierbij is ook de door de provincie Limburg verleende gedoogbeschikking (d.d.7 mei 1991) van belang.

Voorgenomen activiteit en alternatieven (hoofdstuk 4)

Ten behoeve van de beschrijving van de *voorgenomen activiteiten* heeft de Commissie - voor iedere te realiseren fase te behandelen - aandachtspunten geformuleerd op het gebied van:

1. Te verwerken stoffen, transport en opslag
2. De productieprocessen
3. Luchtbehandeling
4. Waterbehandeling
5. Eindprodukten en afvalstoffen, afzet en afvoer

Vervolgens worden een aantal bouwstenen genoemd voor mogelijke *uitvoeringsalternatieven/varianten*.

Ter vergelijking moet de situatie worden beschreven die ontstaat als de voorgenomen activiteiten niet worden ondernomen (*referentiesituatie*). Als uitgangspunt hierbij moet naar de Commissie de situatie van 6 juli 1988 worden genomen¹].

Het *meest milieuvriendelijke alternatief* bestaat uit een zo milieuvriendelijk mogelijke uitvoering en localisering van de inrichting, gecombineerd met maatregelen om geur- en geluidhinder, bodem-, lucht- en waterverontreiniging te minimaliseren c.q. te voorkomen. Speciale

¹ Op deze datum werd door de Minister van VROM aangegeven dat inrichtingen, bestemd voor het be- of verwerken van dierlijke mest (voorlopig) onder het regime van de Afvalstoffenwet vallen.

aandacht verdient naar de mening van de Commissie het gebruik van alternatieve grondstoffen, waardoor import van grondstoffen kan worden voorkomen.

Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkeling (hoofdstuk 5)

De bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkelingen daarin moeten worden beschreven, voor zover relevant voor de voorspelling van de milieugevolgen. Voor sommige aspecten acht de Commissie niet alleen de bestaande situatie, maar ook de achtergrondsituatie van belang: de hypothetische situatie zonder de activiteiten van de Gebr. Theeuwen B.V.

De beschrijvingen dienen zich te richten op abiotische aspecten (bodem, grondwater, lucht, ammoniakdepositie, verkeer, geluid), biotische aspecten, landschap en bodemgebruik. Per onderwerp is aangegeven in hoeverre de achtergrondsituatie en/of de huidige situatie van belang is.

Gevolgen voor het milieu (hoofdstuk 6)

De effecten met betrekking tot luchtverontreiniging, geurverspreiding, geluidsoverlast, vegetaties en biotopen zijn naar de mening van de Commissie het belangrijkste en dienen daarom zoveel mogelijk gekwantificeerd te worden gepresenteerd. De overige effecten (bodem, water, landschap e.d.) kunnen meer globaal en kwalitatief worden beschreven.

Vergelijking van de alternatieven (hoofdstuk 7)

De alternatieven moeten worden vergeleken, met als referentiekader de autonome ontwikkeling van het milieu.

Leemten in kennis, evaluatie achteraf (hoofdstuk 8)

Omdat binnen het bedrijf nog onderzoek gaande is, zullen er leemten in kennis en informatie bestaan. Daarom is het van belang dat aan de evaluatie achteraf ruim aandacht wordt besteed.

Samenvatting van het MER (hoofdstuk 9)

De samenvatting van het MER zal kort en overzichtelijk de hoofdpunten van het MER moeten weergeven.

Vorm en presentatie van het MER (hoofdstuk 10)

Tot slot doet de Commissie nog een aantal suggesties voor de vorm en presentatie van het MER.

1. INLEIDING

De Gebr. Theeuwen B.V. heeft het voornemen het huidige productieproces voor de bereiding van champignoncompost aan te passen. Ten behoeve van de besluitvorming (verlening van een afvalstoffenwetvergunning voor de *gehele* inrichting) wordt de procedure van milieu-effectrapportage (m.e.r.) gevolgd, zoals die is beschreven in de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm), en wel omdat sprake is van het oprichten van een inrichting voor de bewerking van afvalstoffen met een capaciteit van meer dan 25.000 ton per jaar (categorie 18.2 Besluit m.e.r.).

Het doel van dit advies van de Commissie voor de m.e.r. is de milieuaspecten van de voorgenomen activiteit te belichten en aanwijzingen te geven voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER). Hierbij is uitgegaan van artikel 41j van de Wabm, dat beschrijft wat ten minste in een MER moet worden beschreven.

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. Omdat de werkgroep hierbij namens de Commissie voor de m.e.r. optreedt, wordt zij verder in dit advies "de Commissie" genoemd. De samenstelling van de werkgroep is opgenomen in bijlage 3. Hierin staan ook de belangrijkste projectgegevens vermeld.

De Commissie werd per brief van 17 september 1991 (zie bijlage 1) in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over de op te stellen richtlijnen voor de inhoud van het MER. Met de openbare bekendmaking van het voornemen op 23 september 1991 (zie bijlage 2) ging de m.e.r.-procedure formeel van start.

Bijlage 4 bevat een overzicht van inspraakreacties, die door het bevoegd gezag aan de Commissie werden doorgezonden. Deze inspraakreacties zijn in het advies verwerkt.

2. PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Artikel 41j, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "*een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd.*"

Het doel van de activiteit wordt in de startnotitie als volgt geformuleerd:

"(...) het op rendabele wijze exploiteren van een bedrijf voor de productie van champignoncompost. Daarbij wil de Gebr. Theeuwen B.V. zoveel mogelijk voldoen aan de wettelijke milieuvoorschriften." (Startnotitie p. 14)

Aan de hand van de geformuleerde doelstelling zullen concrete beoordelingscriteria moeten worden vermeld en uitgewerkt waaraan de voorgenomen activiteit en eventuele alternatieven kunnen worden getoetst.

Duidelijk moet worden gemaakt op welke wijze het initiatief past in het landelijk en provinciaal (eventueel regionaal/lokaal) beleid ten aanzien van de verwerking van mest. Hierbij dienen normen en streefwaarden van het nationale en provinciale milieubeleid te worden betrokken. Tevens dient op het door de rijksoverheid in dit verband gehanteerde begrip van "doelmatigheid" te worden ingegaan.

In dit verband wil de Commissie op het volgende de aandacht vestigen:

- export van mest moet worden bevorderd en import voorkomen;
- de mestverwerkingsproblematiek spitst zich vooral toe op mestsoorten met een laag droge stofgehalte (zoals varkensdrijfmest);
- de Gebr. Theeuwen B.V. importeert een deel van de mest en verwerkt mest met een relatief hoog droge stof gehalte. Deze meststoffen, met name kuikenmest, zijn juist het meest geschikt voor export;
- de ammoniakuitstoot wordt in het kader van de algehele verzuringsproblematiek als een zeer belangrijk knelpunt beschouwd;
- bij de verwerking bij de Gebr. Theeuwen B.V. vindt ammoniakuitstoot plaats die - bij de huidige verwerkingswijze - hoger is dan bij het huidige gebruik in de landbouw;
- na gebruik bij de telers wordt de 'uitgewerkte' champignoncompost (champost) met de daarin aanwezige mineralen als meststof op het land verspreid;
- de Gebr. Theeuwen B.V. concentreert de overlast die gepaard gaat met het vervaardigen van champignoncompost in Noord-Limburg. Deze overlast zou anders verspreid worden over vele champignonkwekerijen op een groter landoppervlak.

De Commissie is van mening dat deze breed georiënteerde overwegingen in het MER in het kader van de probleemstelling en bij het vaststellen van de milieu-effecten van de voorgenomen activiteit dienen te worden meegenomen.

Tot slot is het van belang op het volgende de aandacht te vestigen:

Uit de startnotitie blijkt dat nog onderzoek gaande is naar de mogelijkheden om de emissies verder te beperken. De Commissie beveelt aan de resultaten van deze onderzoeken zo veel mogelijk in het MER te betrekken. Evaluaties zullen moeten uitwijzen wat het uiteindelijke effect is van de nieuwe methoden op de totale emissies en tot welk niveau de emissies kunnen worden teruggebracht bij verdergaande wijzigingen in het productieproces. De evaluatie achteraf moet dan ook in deze m.e.r. een belangrijke rol gaan spelen (zie hoofdstuk 8).

3. TE NEMEN EN GENOMEN BESLUITEN

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

In het MER dient te worden vermeld ten behoeve van welk besluit het MER is opgesteld en kan worden gebruikt en door welke overheidsinstantie dit besluit zal worden genomen. Tevens moet worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdsplan dit geschiedt en welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Daarnaast dient te worden aangegeven welke overige besluiten moeten worden genomen om 'oprichting' van de inrichting en de bijbehorende werken mogelijk te maken (bijvoorbeeld bouwvergunningen).

Vermeld dient te worden welke reeds genomen overheidsbesluiten en welke openbaar gemaakte beleidsvoornemens beperkingen kunnen opleggen of randvoorwaarden kunnen stellen aan het besluit waarvoor het MER is opgesteld, dit onder vermelding van de status van deze besluiten. In het bijzonder spelen hierbij de effecten van ammoniak, geur- en geluid op de omgeving een rol.

Om te kunnen bepalen welke randvoorwaarden of beleidsindicaties gelden, dient in het MER daarom met name aandacht te worden besteed aan de volgende beleidsvoornemens en -documenten:

* De relevante wetgeving terzake zoals Afvalstoffenwet, Meststoffenwet, Grondwaterwet, Wet geluidhinder, Interim-Wet Bodemsanering, Wet bodembescherming, Hinderwet²], Wet op de ruimtelijke ordening;

* Documenten die randvoorwaarden stellen of beperkingen opleggen aan het te nemen besluit:

- op Nationaal niveau: NMP en NMP+, Natuurbeleidsplan, Besluit kwaliteit en besluit gebruik dierlijke meststoffen, ontwerp-Besluit kwaliteit en Besluit gebruik overige organische meststoffen, Strategie Mestverwerking (brief van de Ministers van Landbouw en Visserij en VROM aan de Tweede Kamer, 23 december 1987, kamerstuk 20398, 1 en 2), Bestrijdingsplan Verzuring 2000, Rapportage van de Commissie Realisatie Mestverwerking, Mestverwerking en waterkwaliteit, Nota Ministerie Verkeer en Waterstaat (september 1987), Structuurnota Landbouw, Voorlopige Inspectie Richtlijn Mestverwerkingsinstallaties;
- op Provinciaal niveau: Milieubeleidsplan Limburg, Voortgangsrapportage Milieubeleidsplan Limburg 1990-1993, Tweede Afvalstoffenplan Limburg, Provinciaal waterhuishoudingsplan 1991-1995, Plan

2 Het is niet uitgesloten dat onderhavige vergunningverlening in het kader van de Meststoffenwet weer onder de Hinderwet komt te vallen.

- van aanpak ammoniakemissie in de landbouw, Intentieprogramma bodem, het vigerende streekplan;
- op gemeentelijk niveau: het vigerende bestemmingsplan.

Naast de genoemde besluiten en beleidsdocumenten is de door de provincie Limburg verleende gedoogbeschikking (d.d. 7 mei 1991) van belang. Het MER zal moeten aangeven welke maatregelen zijn en worden genomen om aan de voorwaarden van deze beschikking te voldoen.

Welke toetsingscriteria zijn van betekenis, zoals algemeen geaccepteerde milieunormen, streefwaarden, richtlijnen en uitgangspunten van het milieubeleid? Zijn er nog andere van te voren vastgestelde toetsingscriteria, milieuspecificaties, kengetallen (bijvoorbeeld zoneringen)?

4. VOorgenomen Activiteiten EN ALternatieven

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen"*.

4.1 Algemeen

In het MER moeten de "voorgenomen activiteit"^{3]} en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven worden beschreven en uitgewerkt. De initiatiefnemer dient tevens de voorgenomen maatregelen ter bescherming van het milieu te beschrijven (inclusief de geplande fase-ring van uitvoering) en de daarvoor in aanmerking komende alternatieven.

De initiatiefnemer kan in het MER al een voorkeur uitspreken voor één van de alternatieven. De motivering van de keuze uit de nader in beschouwing genomen (reële) alternatieven dient in het MER te worden beschreven. Wat betreft de gedetailleerdheid van de beschrijving zou met name moeten worden ingegaan op die onderdelen van de activiteit die belangrijke milieuconsequenties kunnen hebben.

4.2 Voorgenomen activiteiten

De voorgenomen activiteit is voor iedere te realiseren fase onder te verdelen in een aantal onderdelen:

1. Te verwerken stoffen, transport en opslag
2. De produktieprocessen

3 Met de "voorgenomen activiteit" wordt in dit advies bedoeld: de voorgenomen activiteit, zoals beschreven in de startnotitie, bestaande uit de huidige activiteiten en de voorgenomen aanvullingen en veranderingen. Het betreft een serie van opeenvolgende handelingen, ten doel hebbende te komen tot een volledig in pandige procesvoering.

3. Luchtbehandeling
4. Waterhuishouding
5. Eindprodukten en afvalstoffen, afzet en afvoer.

In de volgende paragrafen worden voor de genoemde onderdelen onderwerpen genoemd waaraan het MER naar het oordeel van de Commissie aandacht zou moeten besteden. Waar relevant zal moeten worden onderscheiden naar aanleg, inrichting en beheer.

Bij de beschrijving van ieder onderdeel van de voorgenomen activiteit moet onderscheid worden gemaakt tussen de huidige situatie, de situatie na realisering van fase I (bouw van 38 tunnels voor produktie van geënte en doorgroeide compost) en de situatie na realisering van fase II (meng- en fermentatiefase ook in tunnels, aanpassingen in het proces). Hierbij dienen de resultaten van onderzoeken in de proeffabriek zoveel mogelijk te worden betrokken. Tevens moet worden aangegeven volgens welk tijdplan de voorgenomen veranderingen zullen plaats vinden.

4.2.1 Te verwerken stoffen, transport en opslag

Te verwerken stoffen

- * categorieën te verwerken meststoffen in ton/jaar; gemiddelde, maximum- en minimumprognose op korte (tot 1995) en langere (tot na 2000) termijn; fluctuaties; onzekerheden in voorspellingen;
- * herkomst van de meststoffen in percentages (provincie, overig Nederland, buitenland);
- * samenstelling van te verwerken meststoffen (droge stofgehalte, gehalte aan fosfaten en stikstofverbindingen, landbouwgiften en/of andere schadelijke chemicaliën, zware metalen en dierlijke en plantaardige pathogenen);
- * hoeveelheid en herkomst overige te gebruiken grondstoffen en hulpstoffen in eenheid/jaar (stro, gips, champignonmycelium, maar ook chemicaliën, zoals zwavelzuur, bestrijdingsmiddelen, ontsmettingsmiddelen etc.);
- * hoeveelheid te gebruiken water onderscheiden naar grondwater, hemelwater, recirculatie water, eventueel proceswater en oppervlaktewater (gemiddelde, maximum en minimumprognose).

Infrastructuur/verkeer

- * vervoersstromen (aard, hoeveelheid en tijden) naar en vanaf de inrichting als gevolg van de aan- en afvoer van materiaal; aandeel van deze stromen en van de verkeersstromen die optreden als gevolg van woon-, werkverkeer van het personeel van het bedrijf, in het totale verkeer op de aan- en afvoerwegen;
- * aangelegde of nog aan te leggen parkeer-, wacht- en manoeuvreer-ruimte;
- * stof- en geluidemissies tijdens aan- en afvoer en bij intern transport; aangegeven dient te worden met welke geluidreducerende voorzieningen de equivalente geluidbelasting en de optredende piekniveaus zo veel mogelijk zullen worden gereduceerd. De na te streven

doelstelling (geluidnormwaarden) dient hierbij te worden gemotiveerd (zie ook 6.4);

- * geur- en ammoniakemissie tijdens aan- en afvoer, verlies van materialen;
- * voorzieningen die zijn of worden getroffen om te voorkomen dat bij de aan-, afvoer en intern transport bodem en grondwater worden verontreinigd;
- * schema van intern transport, routes, afstanden en transportwijze.

Opslag van grondstoffen en andere stoffen

- * plaats, capaciteit (m^2 en m^3) en wijze van opslag van de te verwerken materialen (inclusief water, chemicaliën e.d.); indicatie van de hoeveelheid basisgrondstoffen die in voorraad moeten worden gehouden voor een ongestoord productieproces;
- * voorzieningen om te voorkomen dat bij opslag lucht, bodem, grondwater en/of oppervlaktewater worden verontreinigd;
- * voorzieningen om stankoverlast bij opslag (mest, water) te voorkomen.

4.2.2 De productieprocessen

Omschrijving van de huidige en geplande productieprocessen van respectievelijk tunnelgrondstof, prefermentatie, compostering, uitzweten, enten, doorgroeien, dan wel ander te kiezen processchema aan de hand van de volgende aandachtspunten, voor zover van toepassing:

- * locatie en bouwkundige voorzieningen (o.a. hergebruik van bouwmaterialen en vloerconstructies);
- * akoestische aspecten van het verkeersaantrekkende karakter van de inrichting;
- * een overzichtelijk en gekwantificeerd processchema waaruit duidelijk zichtbaar wordt hoe de verschillende stromen van grondstoffen, half-fabrikaten en eindprodukten verlopen;
- * omschrijving van het omzettingsproces inclusief eventueel plaatsvindend temperatuurverloop, aard van het proces (aerob, anaerob) en luchttoevoer;
- * minimale en maximale verblijfstijd;
- * frequentie en wijze van mengen/homogeniseren;
- * massabalans en stroomschema voor droge stof, water, stikstofcomponenten, de laatste gebaseerd op metingen in de gas- vloeistof- en vaste fase;
- * geur- en ammoniakemissies in de verschillende fasen (ook tijdens het omwerken, mengen, intern transport e.d.). Alle gegevens die ten grondslag liggen aan de emissies van geur en ammoniak dienen duidelijk herleidbaar te zijn. Er dient zo veel mogelijk van recente informatie gebruik te worden gemaakt. Daarbij dient aangegeven te worden wat de nauwkeurigheid van de gebruikte gegevens is, welke aannames zijn gedaan en wat de betrouwbaarheid van het eindresultaat is;
- * emissie van SO_2 , H_2S , NO_x en CO ;

- * effect van andere eventuele toevoegingen (ontsmettingsmiddelen, procesresiduen e.d.);
- * temperatuurverloop met betrekking tot het voorkómen van pathogene micro-organismen in het eindprodukt;
- * maatregelen die getroffen zijn/worden om verontreiniging van de bodem via lekkage in de bedrijfsvloeren en de riolering te voorkomen;
- * maatregelen die zijn/worden getroffen om de equivalente geluidbelasting en de optredende piekniveaus ten gevolge van het proces te reduceren.

4.2.3 Luchtbehandeling

Beschrijving van het luchtbehandelingsproces aan de hand van de volgende punten:

- * een processchema van lucht- en waterstromen;
- * aard en capaciteit van toe te passen reinigingsinstallaties;
- * samenstelling van de behandelde lucht (ammoniak, H_2S en andere S-verbindingen en geureenheden);
- * effectiviteit van de verwijdering van ammoniak en geureenheden;
- * hoogte van de emissiepunten.

4.2.4 Waterhuishouding

Beschrijving van de waterhuishouding aan de hand van de volgende punten:

- * een processchema van alle waterstromen naar aard en hoeveelheid (indien afvalwater wordt gebruikt, dient de samenstelling daarvan te worden aangegeven);
- * de wijze waarop de diverse waterstromen gescheiden worden gehouden;
- * samenstelling, afvoer (uiteindelijke bestemming) respectievelijk hergebruik van de diverse afvalwaterstromen;
- * afwatering van de verharde oppervlakten;
- * omstandigheden en hoeveelheden van lozing op oppervlaktewater (direct of indirect), alsmede concentratie en aard van verontreinigende stoffen.

4.2.5 Eindprodukten en afvalstoffen, afzet en afvoer

- * te produceren hoeveelheid eindprodukt in soort per jaar in de verschillende uitvoeringsfasen van de voorgenomen activiteit (minimum-, gemiddelde en maximumprognoses);
- * controle op de samenstelling van tunnelgrondstof, geënte en door-groeide compost op de aanwezigheid van zware metalen, pesticiden en pathogenen;
- * afzetgebieden van (eind)produkten en residuen (provincie, elders in Nederland, buitenland);
- * hergebruikmogelijkheden van de gebruikte compost bij de kwekerijen (kan dit materiaal elders of op een of andere wijze opnieuw ingezet worden – recycling, export, landbouwbemesting –, of moet het als afvalstof gestort worden?);

* afvoer van afvalstoffen uit de inrichting (bijvoorbeeld ladingen mest of compost, die door infectie of onderbreking in het productieproces onbruikbaar zijn, materiaal dat wordt verkregen door het zeven van afvalwater e.d.): indicatie van hoeveelheid per jaar en plaats van bestemming. Welke afvalstoffen vallen onder de Wet Chemische Afvalstoffen?

4.2.6 Locatie-aspecten/planologie

- * motivering waarom de locatie waarop het bedrijf is gevestigd, is gekozen; zijn er, met het oog op de geplande uitbreiding, andere locaties in overweging genomen, eventueel voor onderdelen van het bedrijf? Zo ja, waarom zijn deze minder geschikt bevonden?
- * aanduiding van de vormgeving en hoogte van de installaties, alsmede de inpassing van het complex in de omgeving.

4.2.7 Bedrijfsvoering

Globale beschrijving van de bedrijfsinterne milieuzorg⁴] aan de hand van de volgende componenten:

- * Milieubeleidsverklaring en milieurapport: hierin worden de doelstellingen en activiteiten opgenomen.
- * Coördinatie van de milieuzorg door het management: hoe zijn de verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden met betrekking tot milieuzorg vastgelegd?
- * Welke metingen en registraties worden uitgevoerd om inzicht te krijgen in de milieubelasting van het bedrijf? Aangegeven dient te worden op welke wijze de metingen (monitoring) in ruimte en tijd van daadwerkelijke uitwerpen van de gerealiseerde installaties onder normale en bijzondere bedrijfsomstandigheden zullen plaatsvinden en hoe zonodig op de wijze van bedrijfsvoering zal worden teruggekoppeld. Binnen welke grenzen mogen de procescondities variëren bij een doelmatige en milieuhygiënische procesvoering en welke maatregelen worden er (al of niet automatisch) genomen indien deze grenzen in variaties worden overschreden?
Hoe vindt controle, acceptatie en registratie van de verwerken grondstoffen plaats?
Vindt monsternames plaats van de mest bij ontvangst op het bedrijf?
Welke beperkingen worden opgelegd t.a.v. de ontvangst van mest waarin giftige stoffen (landbouwgiften en metalen), pathogenen en/of onkruidzaden voorkomen en hoe wordt dit gecontroleerd? Wat gebeurt er met partijen aangeleverde, niet-acceptabele mest?
Hoe vindt de stikstofboekhouding plaats (stoffenbalans)?
Wat gebeurt er met eventueel afgekeurd produkt uit de tunnels als de ammoniakwassers en/of het circulatiesysteem uitvalt, of wanneer sprake is van ziekten (schimmels) in het substraat?

4 Zie: Notitie milieuzorg, Tweede Kamer, vergaderjaar 1988-1989, 20 633, nr.3.

- * Welke interne controles op de technische milieuvorzieningen en op bedrijfsinterne instructies vinden plaats? Door wie worden ze uitgevoerd en hoe wordt het teruggekoppeld naar de verantwoordelijke functionaris?
- * Interne voorlichting en opleiding: wat wordt er aan gedaan om de motivatie en betrokkenheid van het management en het personeel ten opzichte van de milieuzorg te vergroten?
Welke beschikbare specifieke deskundigheden voor de diverse milieuaspecten zijn bij het personeel op dit punt aanwezig?
- * Welke rapportages over bereikte resultaten m.b.t. de milieuzorg zullen er plaatsvinden en wat wordt daarmee gedaan?
- * Zal er een periodieke milieu-audit plaatsvinden en wat wordt met de resultaten van deze doorlichting gedaan?

Waar liggen de beperkingen in de verwerkingscapaciteit van de totale inrichting: aanbod van te verwerken materiaal, verleende vergunning voor het onttrekken van grondwater, opslagruimte voor te verwerken materiaal, capaciteit van voorbereidingsruimte (platte hoop en dijken), capaciteit van verwerkingsruimte (tunnels), capaciteit van opslagruimte van gereed produkt.

In hoeverre kan een eventueel wenselijke capaciteitsvergroting of verkleining of gewenste toekomstige verandering in het produktieproces worden ingepast, mede gezien het beschikbare terrein?

4.2.8 Bedrijfsstoringen en calamiteiten

- * Aard, frequentie en tijdsduur van de diverse typen storingen (bijvoorbeeld technische storingen bij de luchtbehandelingsapparatuur of storingen in het produktieproces) die kunnen optreden (onder vermelding van de resulterende uitworp in ruimte en tijd), tevens bij opstarten of uit bedrijf nemen van onderdelen van de installaties; procedure die wordt gevolgd bij storingen;
- * inzicht moet worden gegeven in de maatregelen die worden getroffen indien onderdelen van het composteringssysteem langer buiten gebruik zijn dan gedurende normaal onderhoud c.q. in het geval van het volledig stagneren van de produktie;
- * in geval van brand: op welke wijze wordt voorkomen dat bij het blussen van branden het ontstane bluswater ongezuiverd in het oppervlaktewater, de openbare riolering of het grondwater kan geraken? Welke risico is aanwezig bij brand in verband met de opslag van brandbare of brandgevaarlijke stoffen?

4.2.9 Bodemsanering

Aangegeven dient te worden welke maatregelen zullen worden getroffen om de aanwezige bodemverontreinigingen op te ruimen. De mate van verontreiniging dient te worden omschreven.

4.3 Alternatieven en varianten

4.3.1 Algemeen

De keuze van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven/varianten moet in het MER zorgvuldig worden gemotiveerd. In het MER moet worden aangegeven hoe het gestelde doel van het voornemen kan worden bereikt met behulp van de beschouwde alternatieven/varianten.

Hierbij kan worden gedacht aan:

- * methoden voor het verder verminderen, voorkomen, verwijderen of onschadelijk maken van geurstoffen en ammoniak, bijvoorbeeld door andere menging e.d.;
- * het gebruik van andere, in Nederland aanwezige grondstoffen, zoals groente-, fruit- en tuinafval, (varkens)drijfmest e.d.⁵];
- * methode van beluchting van de composterende massa in relatie tot de beheersing van de gasvormige emissies (inclusief geur) van de inrichting; verhoging van luchtrecirculatie in combinatie met injectie van zuivere zuurstof in de luchtstroom teneinde hergebruik van lucht te maximaliseren en uitstoot van verontreinigde lucht te minimaliseren;
- * zuiveringsmethoden van afgassen (bijvoorbeeld door meertrapswassing, wassing in combinatie met een biofilter en/of verhoging van het emissiepunt); het beperken van ontstaan en eventueel hergebruiken van afvalwater bij de luchtzuivering;
- * verminderen of voorkomen van gebruik van grondwater, bijvoorbeeld door gebruik oppervlaktewater of gier;
- * verminderen van het energieverbruik, bijvoorbeeld bij het luchtbehandelingssysteem;
- * kortere verblijftijd van grondstoffen, half- en eindfabrikaten door efficiëntere productie- en verkooporganisatie;
- * aanbrengen van voorzieningen waarmee eventuele bodemverontreiniging kan worden gemeten, ook onder gebouwen;
- * andere aan- en afvoerroutes, die minder geluidhinder voor bewoners opleveren;
- * voorkómen van transportbewegingen in de nacht en vroege ochtend.

4.3.2 Referentiesituatie

Ter vergelijking moet worden aangegeven de situatie die ontstaat als de voorgenomen activiteiten niet worden ondernomen. Deze beschrijving zal moeten dienen als basis voor de beschrijving van de autonome ontwikkeling van het milieu (zie hoofdstuk 5).

Een echte nul-situatie kan niet worden beschreven, omdat het bedrijf al in werking is. Op 6 juli 1988 werd door de Minister van VROM aangegeven dat inrichtingen, bestemd voor het be- of verwerken van dierlijke mest (voorlopig) onder het regime van de Afvalstoffenwet vallen. De

5 Zie ook inspraakreactie nr. 1 (bijlage 4).

in 1985 aan Gebr. Theeuwen B.V. verleende Hinderwetvergunning heeft dus op dat moment zijn geldigheid verloren. Naar de mening van de Commissie dient daarom de in juli 1988 bestaande situatie bij Gebr. Theeuwen B.V. als referentiesituatie te worden beschreven (de juridische nul-situatie).

4.3.3 Het meest milieuvriendelijke alternatief

Artikel 4 Ij, lid 3 van de Wabm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

Het zogeheten meest milieuvriendelijke alternatief dient in het MER te worden beschreven.

Naar de mening van de Commissie komt voor het meest milieuvriendelijke alternatief in aanmerking: een zo milieuvriendelijk mogelijke uitvoering en localisering van de verschillende onderdelen van de inrichting met daarnaast nog mogelijke milieubeschermdende maatregelen om geur- en geluidhinder, bodem-, lucht- en waterverontreiniging te minimaliseren, dan wel te voorkomen.

Speciale aandacht bij het meest milieuvriendelijke alternatief verdient naar de mening van de Commissie het gebruik van alternatieve grondstoffen, bijvoorbeeld het gebruik van varkensdrijfmest waardoor minder grondstoffen (paardemest, stro) geïmporteerd behoeven te worden.

Ook is nog relevant hetgeen is opgenomen in de Structuurnota Landbouw (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1989) namelijk dat gestreefd moet worden naar opslag, transport en verwerking van mest in gesloten systemen.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

5.1 Algemeen

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied^{6]} moet worden beschreven, voor zover van belang voor de voorspelling van de milieugevolgen.

Voor de beoordeling van de gevolgen is ook een beschrijving van de te verwachten autonome ontwikkeling van het milieu van belang (zie 5.5). De beschrijving van deze situatie zal vooral dienen als referentiekader voor de beoordeling van de milieugevolgen en de onderlinge vergelijking van de alternatieven. De overeenkomstig par. 4.3.2 beschreven referentiesituatie (situatie van 6 juli 1988) dient hiervoor als basis. Het verdient aanbeveling om de beschrijving op te bouwen aan de hand van een aantal indicatoren voor milieu-omstandigheden en de veranderingen daarin. Aan de hand daarvan kan de toekomstige ontwikkeling van het milieu systematisch worden gevolgd.

Nu er in dit geval sprake is van een situatie, waarin de bedrijfsactiviteiten waarvoor vergunning moet worden verleend reeds plaats vinden, biedt de bestaande situatie niet in alle opzichten een bruikbaar vergelijkingskader voor het vaststellen van de milieugevolgen van de voorgenomen activiteit voor zover het om de m.e.r.-procedure gaat. Voor zover mogelijk zal de zogenaamde "achtergrondsituatie" uit de beschrijving van de huidige situatie afgeleid moeten worden. Bij de beschrijving van de milieu-aspecten dient steeds duidelijk te worden vermeld wanneer het gaat om de **huidige situatie** en wanneer om de **achtergrondsituatie**. Met de letters "h" voor huidig en "a" voor achtergrond wordt bij de aandachtspunten indicatief aangegeven welke invalshoek volgens het oordeel van de Commissie het meest relevant is.

Het is van belang het kaartmateriaal bij de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu in het MER te presenteren op een gedetailleerde schaal, bijvoorbeeld 1:500 voor de locatie zelf, 1:5.000 voor de naaste omgeving en 1:25.000 voor de ruimere omgeving.

6 De locatie en de in milieuhygiënisch, (geo)hydrologisch, ecologisch en historisch-landschappelijk opzicht aangrenzende gebieden die door de activiteit direct of indirect kunnen worden beïnvloed, vormen samen het studiegebied. De omvang van de bedoelde invloedssfeer - en dus van het studiegebied - kan per milieu-aspect verschillen. In het algemeen kan worden gesteld dat de omvang van het studiegebied wordt bepaald door de maximale reikwijdte van de effecten per milieu-aspect.

